

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Tears, Prayers,
and New Years:
Lessons from the
Life of Chana*

Mrs. Chana Glatt

כ"ו אלול תשע"א • September 25, 2011

חנה מתפללת לבן – Chana Prays for a Son

(1) שמואל א' א:א-יז

(א) ויהי איש אחד מן הרמתיים צופים מהר אפרים ושמו אלקנה בן ירחם בן אליהוא בן תחו בן צוף אפרתי: (ב) ולו שתי נשים שם אחת חנה ושם השנית פננה ויהי לפננה ילדים ולחנה אין ילדים: (ג) ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה להשתחוות ולזבוח ליקנוק צבקות בשלה ושם שני בני עלי חפני ופנחס פהנים ליקנוק: (ד) ויהי היום ויזבוח אלקנה ונתן לפננה אשתו ולכל בניה ובנותיה מנות: (ה) ולחנה יתן מנה אחת אפים כי את חנה אהב ויקנוק סגר רחמה: (ו) וכעסטה צרתה גם פעם בפעור הרעמה פי סגר ה' בעד רחמה: (ז) וכן יעשה שנה בשנה מדי עלתה בבית ה' בן תכעסנה ותבכה ולא תאכל: (ח) ויאמר לה אלקנה אישה חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים: (ט) ותקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי שתה ועלי הפהן ישב על הפסא על מזוזת היכל יקנוק: (י) והיא מרת נפש ותתפלל על ה' ובכה תבכה: (יא) ותדר נדר ותאמר ה' צבקות אם ראה תראה בעני אמתך וזכרתני ולא תשכח את אמתך ונתתה לאמתך ורע אנשים ונתתיו ליקנוק כל ימי חייו ומורה לא יעלה על ראשו: (יב) והיה כי הרבחה להתפלל לפני ה' ועלי שמר את פיה: (יג) וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי לשפחה: (יד) ויאמר אליה עלי עד מתי תשפתרין הסירי את יינה מעליך: (טו) ותען חנה ותאמר לא אדני אשה קשת רוח אנכי ויין ושכר לא שתיתי ואשפה את נפשי לפני יקנוק: (טז) אל תתן את אמתך לפני בת בליעל כי מרב שיחי וכעסי דברתי עד הנה: (יז) ויען עלי ויאמר לכי לשלום ואלקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו:

(2) מלבים (שם)

(ט) ותקם – הנה עד עתה סמכה את עצמה על תפלת בעלה שהיה צדיק, ועתה שראתה שהוא מתיאש מן הרחמים התעוררה להתפלל בעצמה...

(3) מלבים (שם)

(י) והיא – ואז התקבצו ארבעה דברים עוזרים אל שהיה תפלתה לרצון, א', שהיא עצמה היתה מרת נפש וה' שומע תפלת נשברי לב, ב', ותתפלל על ה' – שהתפללה בכוונה שלימה על ה' לבדו, ג', ובכה תבכה – ושערי דמעה לא ננעלו לעולם: (יא) ד', ותדר נדר – שקבלה על עצמה נדר שזה מועיל בעת צרה כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה.

א. הכנה לתפילה – "והיא, מרת נפש; ותתפלל על-ה', ובכה תבכה ותדר נדר"

"והיא מרת נפש"

(4) מש' – מס' אבות (ב:יג)

רבי שמעון אומר, הגוי זהיר בקריאת שמע (ובתפלה). וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא, שנאמר (יואל ב) כי חנון ורחום הוא ארץ אפים ורחם על הרעה. ואל תהי רשע בפני עצמך.

(5) פירוש רבנו יונה (שם)

וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע אלא תחנונים לפני המקום ב"ה – שיאמר התפלה כעני המתחנן ושואל דבר שהוא צריך. כי תחנונים ידבר רש ולא כאדם השואל ואינו צריך בו. שאינו מתחנן בלב נמוך ולא בשברון הנפש וכל איש צריך לבקש על עצמו. כי אדם אין בארץ אשר לא יחטא גם לא תהיה אליו התפלה כמשוי ולא יעשנה כמי שפרע חובו שנאמר [יונה ד' ב'] אל חנון ורחום ארץ אפים ורחם על הרע. כי כל אדם צריך רחמים ואם משחקת לו השעה כי השם יתברך מאריך אפו ומחול עליו לא על צדקותיו הוא מרחם עליו וצריך להתחנן לו פן ינחם ה' על אשר נחם על הרעה. כי שמא יגרום החטא ולא כל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא:

(6) מדרש רבה – וזאת הברכה (פרשה יא')

א"ר יוחנן עשר מיתות כתובות עליו על משה ואלו הן: הן קרבו ימיך למות, ומות בהר, כי אנכי מת, כי ידעתי אחרי מותי, ואף כי אחרי מותי, לפני מותו, בן מאה ועשרים שנה במותו, וימת שם משה עבד ה', ויהי אחרי מות משה, משה עבדי מת, מלמד שעד עשרה פעמים נגזר עליו שלא יכנס לא"י ועדיין לא נתחתם גזר דין הקשה עד שנגלה עליו בית דין הגדול אמר לו גזירה היא מלפני שלא תעבור שנא' כי לא תעבור את הירדן. ודבר זה היה קל בעיניו של משה שאמר ישראל חטאו חטאות גדולות כמה פעמים וכיון שבקשתי עליהם רחמים מיד קבל ממני שנאמר (דברים ט) הרף ממני ואשמידם מה כתיב תמן (שמות ל"ב) וינחם ה' על הרעה (במדבר יד) אכנו בדבר ואורישנו מה כתיב תמן (שם) ויאמר ה' סלחתי וגו' אני שלא חטאתי מנעורי לא כל שכן כשאתפלל על עצמי שיקבל ממני וכיון שראה הקב"ה שקל הדבר בעיניו של משה ואינו עומד בתפלה מיד קפץ עליו ונשבע בשמו הגדול שלא יכנס לא"י שנאמר (שם כ) לכן לא תביאו את הקהל העם הזה:

”ותתפלל על ה'”**(7) פי' רבנו בחיי – הקדמה לפרשת תרומה**

והוא הדין והטעם בענין התפלה אם התפלל ולא כוון את לבו בתפלתו אלא שהוא מחשב בהבלי הזמן בסחורתו וכספו וזהו הנה זה חוטא וכמעט שעליו נאמר (שמות כ') לא תעשון אתי אלקי כסף ואלקי זהב, כלומר כשאתם אתי ועומדים בתפלה לפני אל תחשבו בכסף וזהב אשר עמכם כי המתפלל העושה זאת מתנכר במחשבתו אל המלך הש"י ולפני מלך בשר ודם לא היה עושה כן.

(8) מכתב מאליהו – חלק ד' (מכתב לתלמידים שבלונדון)

אנו רגילים לומר שאנו מתפללים, אבל הרי אין זה אמת כלל, הן לא הגענו עדיין לתפילה, וממילא שלא התפללנו עדיין. והראיה, מדין מפורש, שמי שלא כיון בברכה הראשונה כו' צריך לחזור ולהתפלל, א"כ ה"ז ממש שאין תפילתו תפילה... ובאמת היינו אסורים לומר תפילות לגמרי, ורק בקושי התירו למען לא נשכח ענין התפילה כל עיקר...

(9) רמב"ם – ה' תפילה (ד: טז)

כיצד היא הכוונה שיפנה את לבו מכל המחשבות ויראה עצמו כאלו הוא עומד לפני השכינה לפיכך צריך לישוב מעט קודם התפלה כדי לכוין את לבו ואחר כך יתפלל בנחת ובתחנונים ולא יעשה תפלתו כמי שהיה נושא משאוי ומשליכו והולך לו לפיכך צריך לישוב מעט אחר התפלה ואחר כך יפטר חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם תפלה ושעה אחת לאחר תפלה ומאריכין בתפלה שעה:

(10) רמב"ם – ה' תפילה (י: א)

מי שהתפלל ולא כיון את לבו יחזור ויתפלל בכוונה ואם כיון את לבו בברכה ראשונה שוב אינו צריך...

(11) חידושי ר' חיים הלוי על הרמב"ם – ה' תפילה ונשיאת כפים (ד: א)

ונראה לומר דתרי גווני כוונות יש בתפלה, האחת כוונה של פירוש הדברים, ויסודה הוא דין כוונה, ושנית שיכוון שהוא עומד בתפלה לפני ד'. כמבואר בדבריו פ"ד שם ז"ל ומה היא הכוונה שיפנה את לבו מכל המחשבות ויראה עצמו כאלו עומד לפני השכינה. ונראה דכוונה זו אינה מדין כוונה רק שהוא מעצם מעשה התפלה, ואם אין לבו פנוי ואינו רואה את עצמו שעומד לפני ד' ומתפלל אין זה מעשה תפלה, והרי הוא בכלל מתעסק דאין בו דין מעשה. וע"כ מעכבת כוונה זו בכל התפלה, דבמקום שהיה מתעסק דינו כלא התפלל כלל, וכאלו דלג מלות אלה, והלא ודאי דלענין עצם התפלה כל הי"ט ברכות מעכבין.

(12) תלמוד בבלי – מס' ברכות (לא:)

ואמר רבי אלעזר: חנה הטיחה דברים כלפי מעלה, שנאמר: ותתפלל על ה' – מלמד, שהטיחה דברים כלפי מעלה.

13) מחזור לראש השנה – שמונה עשרה

ובכן תן פחדך ה' אלקנו על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת וייראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים ויעשו כלם אגדה אחת לעשות רצונך בלבב שלם כמו ידענו ה' אלקנו שהשלטן לפניך עז בידך וגבורה בימינך ושמך נורא על כל מה שבראת... ותמלך אתה ה' לבדך על כל מעשיך בהר ציון משכן כבודך ובירושלים עיר קדשך ככתוב בדברי קדשך ימלך ה' לעולם אלקיך ציון לדור ודור הללוקה... אלקנו ואלקי אבותינו מלוך על כל העולם כלו בכבודך והנשא על כל הארץ ביקרך והופע בהדר גאון עזך על כל יושבי תבל ארצך וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה...

”ונכה תנכה”**14) תלמוד בבלי – מס' בבא מציעא (נט).**

אמר רבי אלעזר: מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה, שנאמר (איכה ג') גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי. ואף על פי ששערי תפילה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו, שנאמר (תהלים ל"ט) שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

”ותדר נדר”**15) בראשית רבה (פרשה ע: א,ג)**

וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי וגו' ונתן לי לחם לאכול (בראשית כח: כ), כתיב (תהלים סו) אשר פצו שפתי ודבר פי בצר לי, א"ר יצחק הבבלי ודבר פי בצר לי שנדר מצוה בעת צרתו, מהו לאמר לאמר לדורות כדי שיהיו נודרים בעת צרתן, יעקב פתח בנדר תחלה לפיכך כל מי שהוא נודר לא יהיה תולה את הנדר אלא בו...

ד' הן שנדרו, שנים נדרו והפסידו ושנים נדרו ונשתכרו, יעקב נדר והפסיד, יפתח נדר והפסיד, חנה נדרה ונשתכרה, ישראל נדרו ונשתכרו, שנא' (במדבר כא) וידר ישראל נדר וגו'.

16) ר' אמנון בזק – “מקבילות נפגשות” (עמ' 20)

כמה נקודות מאפיינות את תפילתה המיוחדת של חנה: בראש ובראשונה, השילוב המיוחד שבין תפילה לבין נדר. אין ספק, שהתפילה כללה הרבה יותר מאשר הנדר המצוטט (שהרי נאמר – “והיה כי הרבתה להתפלל”), ואם כן, היה כאן נדר המשולב בתפילה. בכל המקרים האחרים של נדר במקרא, [17] אין אנו מוצאים תוספת תפילה מעבר לנדר עצמו. ייחודו של שילוב זה נובע מן העובדה, שנדר ותפילה – יש בזה מה שאין בזו, ויש בזו מה שאין בזה. בנדר, מצד אחד, קיימת נכונות לבטא את ההכרה בכך שהקב"ה עומד מאחורי מילוי הבקשה, בנתינה ובהקרבה מצד הנודר, דבר שאינו קיים בתפילה. מצד שני, נדר עלול ליצור תחושה מסולפת של שוויוניות, כביכול, בין הנודר לבין הקב"ה, שהרי הקב"ה נותן משהו לנודר, והנודר מחזיר משהו לקב"ה בתמורה. דווקא השילוב שבין שני הדברים, משאיר את תחושת נחיתות האדם אל מול הקב"ה מחד גיסא, ואת נכונותו לתת ביטוי סמלי על ידי הקרבה, מאידך גיסא.

[17] אצל יעקב (בראשית כ"ח, כ-כב); אצל בני ישראל (במדבר כ"א, ב); ואצל יפתח (שופטים י"א, ל-לא).

ב. התפילה עצמה –

”ה' צְבָקוֹת אִם-רָאָה תִרְאֶה בְּעֵינֵי אֲמֹתֶךָ
וּזְכַרְתִּנִי וְלֹא-תִשְׁכַּח אֶת-אֲמֹתֶךָ,
וְנִתְּתָה לְאֲמֹתֶיךָ, זֶרַע אֲנָשִׁים-- וְנִתְּתִיו לָהּ כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ,
וּמוֹרָה לֹא-יֵעָלֶה עַל-רֹאשׁוֹ.”

(17) תלמוד בבלי – מס' ברכות (לא:)

ותאמר ה' צבקות, אמר רבי אלעזר: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, לא היה אדם שקראו להקדוש ברוך הוא צבקות עד שבאתה חנה וקראתו צבקות; אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך קשה בעיניך שתתן לי בן אחד? משל למה הדבר דומה - למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו, בא עני אחד ועמד על הפתח, אמר להם: תנו לי פרוסה אחת! ולא השגיחו עליו; דחק ונכנס אצל המלך. אמר לו: אדוני המלך, מכל סעודה שעשית קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת?

(18) רמב"ם – הל' יסודי התורה (ו:ב)

ושבעה שמות הן--השם הנכתב יו"ד ה"א וא"ו ה"א והוא השם המפורש, או הנכתב אל"ף דאל"ד נו"ן יו"ד, וקל, ואלוק, ואלוקים, ואהקה, ושקי, וצבקות.

(19) פסקתא רבתי (פסקא מג)

מהו ה' צבקות, אמר רבי יהודה בר' סימון אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם יש צבא למעלה יש צבא למטה, הצבא של מעלה אינם [לא] אוכלים ולא שותים ולא פרים ורבים ולא מתים אלא חיים לעולם, והצבא שלמטה אוכלים ושותים ופרים ורבים ומתים, ואיני יודעת מאיזו צבא אני, אם משל מעלה או משל מטה, אם מצבא של מעלה אני, לא אהיה לא אוכלת ולא שותית (אלא) [ולא] מולידה ולא מתה אלא חיה לעולם כשם שהם חיים לעולם, ואם מצבא של מטה אני, אהא אוכלת ושותית ומולידה ומתה כשם שהם אוכלים ושותים ופרים ורבים זהו ה' צבקות. דבר אחר ה' צבקות א"ר יהודה ברבי סימון בפעמי רגלים עלתה חנה לבהמ"ק = לבית המקדש = וראתה את כל ישראל שם, אמרה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם כל הצבאות האילו יש לך ואין לי אחד בהם.

(20) תלמוד בבלי – מס' ברכות (לא:)

וחנה היא מדברת על לבה - אמר רבי אלעזר משום רבי יוסי בן זמרא: על עסקי לבה. אמרה לפניו: רבונו של עולם, כל מה שבראת באשה לא בראת דבר אחד לבטלה, עינים לראות, ואזנים לשמוע, חוטם להריח, פה לדבר, ידיים לעשות בהם מלאכה, רגלים להלך בהן, דדים להניק בהן; דדים הללו שנתת על לבי למה, לא להניק בהן? תן לי בן ואניק בהן.

(21) שם

אם ראה תראה, אמר רבי אלעזר: אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, אם ראה - מוטב, ואם לאו - תראה, אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי, וכיון דמסתתרנא משקן לי מי סוטה, ואי אתה עושה תורתך פלסתר, שנאמר: (במדבר ה') ונקתה ונזרעה זרע.

(22) שם

עני אמתך אל תשכח את אמתך, ונתתה לאמתך. אמר רבי יוסי ברבי חנינא: שלש אמתות הללו למה - אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, שלשה בדקי מיתה בראת באשה, ואמרי לה: שלשה דבקי מיתה, ואלו הן: נדה וחלה והדלקת הנר, כלום עברתי על אחת מהן?

23 שם

נתתה לאמתך זרע אנשים, מאי זרע אנשים? אמר רב: גברא בגוברין; ושמואל אמר: זרע שמושח שני אנשים, ומאן אינון - שאול ודוד; ורבי יוחנן אמר: זרע ששקול כשני אנשים, ומאן אינון - משה ואהרן, שנאמר: (תהלים צ"ט) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו; ורבנן אמרי: זרע אנשים - זרע שמובלע בין אנשים. כי אתא רב דימי, אמר: לא ארוך ולא גויץ, ולא קטן ולא אלם, ולא צחור ולא גיחור, ולא חכם ולא טפש.

24 מדרש שמואל (פרשה ב:ז)

דבר אחר ונתת לאמתך זרע אנשים, אנשים נבונים... אנשים נביאים... אנשים גדולים... אנשים צדיקים... אמרו לחנה למה את שואלת אנשים חכמים ונבונים וגדולים וצדיקים, אמרה להן שהן לשמו של הקדוש ברוך הוא. אמר רבי לוי לאחד יושב ועושה עטרה למלך, עבר חד וחמתיה, אמר לו מה אתה עושה, אמר לו עטרה למלך אני עושה, א"ל כל מה שאת יכול לקבוע בה אבנים טובות ומרגליות קבע בה, למה, שהיא עתידה להנתן בראשו של מלך, כך אמרו לחנה למה את שואלת אנשים חכמים ונבונים גדולים וצדיקים, אמרה להן שהן לשמו של הקב"ה.

ג. תפילת חנה**25 שמואל א' ב:א-י**

(א) ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני ביקנך רחב פי על אויבי כי שמחתי בישועתך: (ב) אין קדוש ביקנך כי אין בלתיך ואין צור כאלקיני: (ג) אל תרבו תדברו גבהה גבהה יצא עתק מפיהם כי קל דעות ה' ולא [ולו] נתקנו עללות: (ד) קשת גברים חתים ונכשלים אזורו חיל: (ה) שבעים בלחם נשכרו וירעבים חדלו עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמלה: (ו) ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל: (ז) ה' מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם: (ח) מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון להושיב עם נדיבים וכסא כבוד ינחלם כי ליקנך מצקי ארץ וישת עליהם תבל: (ט) רגלי חסידיו ישמר ורשעים בחשך ידמו כי לא בלח יגבר איש: (י) ה' יחתו מריבו עליו בשמים ירעם ה' ידין אפסי ארץ ויתן עז למלפו ויגרם קרן משיחו: פ

קריאת "פרקי חנה" כהפטורה לראש השנה-**Reading about Chana on Rosh Hashana****26 תלמוד בבלי – מס' ראש השנה (יא).**

בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, מנלן? אמר רבי אלעזר: אתיא פקידה פקידה, אתיא זכירה זכירה: כתיב ברחל (בראשית ל) ויזכר אלקים את רחל, וכתיב בחנה (שמואל א א) ויזכרה ה', ואתיא זכירה זכירה מראש השנה, דכתיב (ויקרא כג) שבתון זכרון תרועה. פקידה פקידה – כתיב בחנה (שמואל א ב) כי פקד ה' את חנה, וכתיב בשרה (בראשית כא) וה' פקד את שרה.

27 מחזור לראש השנה – תפילת מוסף

אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם... כי תביא חוק זכרון להפקד כל רוח ונפש... ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים למות. מי לא נפקד כהיום הזה כי זכר כל היצור לפניך בא... וגם את נח באהבה זכרת ותפקדהו בדבר ישועה ורחמים... זכרנו בזכרון טוב לפניך ופקדנו בפקדת ישועה ורחמים...

28 תלמוד בבלי – מס' ברכות (כט).

הני תשע דראש השנה כנגד מי? אמר רבי יצחק דמן קרטיגנין: כנגד תשעה אזכרות שאמרה חנה בתפלתה, דאמר מר: בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה.

(29) תלמוד בבלי – מס' ברכות (לא-לא):

אמר רב המנונא: כמה הלכתא גברותא איכא למשמע מהני קראי דחנה: (שמואל א' א' ו) וחנה היא מדברת על לבה - מכאן למתפלל צריך שיכוין לבו. רק שפתיה נעות - מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו. וקולה לא ישמע - מכאן, שאסור להגביה קולו בתפלתו. ויחשבה עלי לשכרה - מכאן, ששכור אסור להתפלל, ויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין וגו' - אמר רבי אלעזר: מכאן, לרואה בחברו דבר שאינו הגון צריך להוכיחו, ותען חנה ותאמר לא אדני - ... אמר רבי אלעזר: מכאן, לנחשד בדבר שאין בו שצריך להודיעו. אל תתן את אמתך לפני בת בליעל - אמר רבי אלעזר: מכאן, לשכור שמתפלל כאלו עובד עבודה זרה... ויען עלי ויאמר לכי לשלום - אמר רבי אלעזר: מכאן, לחושד את חברו בדבר שאין בו שצריך לפייסו; ולא עוד, אלא שצריך לברכו, שנאמר: ואלקי ישראל יתן את שלתך.

(30) ר' אליהו ידיד – "שבע נביאות" (עמ' 137)

יום ראש השנה הוא יום תפילה, והתפילה בו הושפעה מתפילתה הגדולה של חנה, בה הביעה בצורה עזה את ההכרה בדרכי הגמול וההשגחה של הקב"ה. אם סידור ראש השנה הושפע ממבנה תפילת חנה – זו עדות נאמנה על מקומה הנכבד בעולם התפילות היהודי....
מכאן שקריאת "פרקי חנה" בראש השנה, אינה רק משום שחנה נפקדה בראש השנה, אלא משום שמדבריה ומהתנהגותה הורתה חנה הנביאה דרך לכל הדורות על דרכי התפילה ושפיכת שיח לפני יוצר העולמים. חנה הקדישה את בנה לה', מפני שראתה בו פקדון שה' משאל לה, ושעליה להשיבו – להשאלו לה', וכל זאת על פי נדרה. מכאן הורתה, גם בזאת, דרך של חינוך לקדיש הבנים לעבודת ה'.

(31) ר' יעקבסון – "חזון המקרא" (עמ' 355-356) - שלבים בתפילת חנה

פסוק י': וְהָיָא, מֵרַת נֶפֶשׁ; וְתַתְּפַלֵּל עַל-ה', וּבְכַה תְּבַכֶּה.
פסוק יב': וְהָיָה כִּי הִרְבֵּתָהּ, לְהַתְּפַלֵּל לִפְנֵי ה'; וְעָלִי, שְׁמֵר אֶת-פִּיָּהּ.
פסוק כו': וְתֹאמַר בִּי אֲדֹנָי, חַי נִפְשֶׁךָ אֲדֹנָי; אֲנִי הָאִשָּׁה, הַנִּצְּבֹת עִמָּךָ בְּזֶה, לְהַתְּפַלֵּל, אֶל-ה'.

(32) ר' אליהו ידיד – "שבע נביאות" (עמ' 137)

אך יום ראש השנה, הוא גם יום המלכת ה' בעולם, כאמור בתפילות היום "מלוך על כל העולם כולו בכבודך, והנשא על כל הארץ ביקרך והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך...". חנה בתפילותיה ובפעלה הדגימה את אופן המלכת ה' בעולם, וזכתה כי בנה, העתיד להיוולד לה, יהיה הממליך את שני המלכים הראשונים בישראל – שאול ודוד. הווה אומר גם עניין זה של המלכת ה' בעולם הטמון בראש השנה מקושר הוא להוויתתה.

(33) ר' יהושע בכרך – "מן הרמתים צופים"**חנה מול שרה**

בראשית יא: ל וְתָהִי שָׂרִי, עֲקָרָה: אֵין לָהּ, וְלֹד.	שמואל א' א: ב, ה, ו וּלְחַנָּה אֵין יְלָדִים..... וְה' סָגַר רַחֲמָהּ... כִּי-סָגַר ה', בְּעַד רַחֲמָהּ.
בראשית טז: ב וְתֹאמַר שָׂרִי אֶל-אֲבָרָם, הִנֵּה-נָא עֲצָרְנִי ה' מִלֵּדֶת- בֶּ-אֶ-נָּא אֶל-שִׁפְחָתִי, אוֹלִי אֲבָנָה מִמֶּנָּה...	שמואל א' א: ב וְלוֹ, שְׁתֵּי נָשִׁים--שֵׁם אֶחָת חַנָּה, וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פְּנִינָה...
בראשית טז: ד וַיָּבֵא אֶל-הֶגֶר, וַתְּהַר; וַתֵּרָא כִּי הִרְתָּהּ, וַתִּקַּל גְּבִרְתָּהּ בְּעֵינֶיהָ.	שמואל א' א: ו וּכְעִסְתָּה צָרְתָּה גַם-פְּעִס...
בראשית כא: א וְה' פָּקַד אֶת-שָׂרָה, כַּאֲשֶׁר אָמַר; וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה, כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר.	שמואל א' ב: כא כִּי-פָקַד ה' אֶת-חַנָּה....

34) ר' אמנון בזק – "מקבילות נפגשות" (עמ' 13-23)

חנה מול רחל – דמיונות

בראשית כט: יח וַיֵּאָהֱב יַעֲקֹב, אֶת-רַחֵל... ...	שמואל א' א: ה כִּי אֶת-חַנָּה אָהֵב... ...
בראשית כט: לא וְרַחֵל, עֲקָרָה. ...	שמואל א' א: ב, ה, ו וְלַחַנָּה אֵין יְלָדִים..... וְה' סָגַר רַחֲמָהּ... כִּי-סָגַר ה', בְּעַד רַחֲמָהּ. ...
בראשית ל: ח וְתֹאמַר רַחֵל, נִפְתּוּלֵי אֱלֹקִים נִפְתַּלְתִּי עִם-אָחֹתִי-- גַם-יִכְלַתִּי... ...	שמואל א' א: ו וְכַעֲסָתָה צְרָתָה גַם-כַּעַס... ...
בראשית ל: א-ב ...וְתֹאמַר אֶל-יַעֲקֹב הִבֵּה-לִי בָנִים, וְאִם-אֵין מִתָּה אֲנֹכִי. וַיִּחַר-אָף יַעֲקֹב, בְּרַחֵל; וַיֹּאמֶר, הִתְחַתְּ אֱלֹקִים אֲנֹכִי, אֲשֶׁר-מָנַע מִמֶּךָּ, פְּרִי-בֶטֶן. ...	שמואל א' א: ח וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלֹקָנָה אִשָּׁה, חַנָּה לָמָּה תִבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי, וְלָמָּה, יָרַע לְבָבְךָ: הֲלוֹא אֲנֹכִי טוֹב לָךְ, מִעֲשָׂרָה בָנִים. ...
בראשית ל: כב-כג וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים, אֶת-רַחֵל... וַתֵּהָר, וַתֵּלֶד בֶּן... ...	שמואל א' א: יט-כ וַיִּזְכְּרָה ה'... וַתֵּהָר חַנָּה וַתֵּלֶד בֶּן... ...
בראשית ל: כג-כד ...וְתֹאמַר, אֶסֶף אֱלֹקִים אֶת-חַרְפְּתִי. וַתִּקְרָא אֶת- שְׁמוֹ יוֹסֵף, לֵאמֹר: 'יֹסֵף ה' לִי, בֶן אַחֵר. ...	שמואל א' א: כ ... וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל, כִּי מָה' שָׂאֵלְתִּיו. ...

חנה מול רחל – הבדלים

בראשית ל: א וְתֹאמַר רַחֵל, כִּי לֹא יֵלְדָה לִי-יַעֲקֹב, וַתִּקְנֶה רַחֵל, בַּאֲחֹתָהּ; וְתֹאמַר אֶל-יַעֲקֹב הִבֵּה-לִי בָנִים, וְאִם-אֵין מִתָּה אֲנֹכִי. ...	---
בראשית ל: ג וְתֹאמַר, הִנֵּה אָמַתִּי בִלְהָה בֵּא אֵלַיָּהּ; וַתֵּלֶד, עַל-בֶּרֶכִי, וְאִבְנָה גַם-אֲנֹכִי, מִמְּנָה. ...	---
בראשית ל: יד וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן בִּימֵי קְצִיר-חֹטִים, וַיִּמְצָא דוֹדָאִים בַּשָּׂדֶה, וַיָּבֵא אֹתָם, אֶל-לֵאָה אִמּוֹ; וַתֹּאמֶר רַחֵל, אֶל-לֵאָה, תְּנִי-נָא לִי, מִדוֹדָאֵי בְנֶךָ. ...	---
בראשית ל: כב-כד וַיִּזְכֹּר אֱלֹקִים, אֶת-רַחֵל; וַיִּשְׁמַע אֱלֹהֶיהָ אֱלֹקִים, וַיִּפְתַּח אֶת-רַחֲמָהּ. וַתֵּהָר, וַתֵּלֶד בֶּן; וַתֹּאמֶר, אֶסֶף אֱלֹקִים אֶת- חַרְפְּתִי. וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ יוֹסֵף, לֵאמֹר: 'יֹסֵף ה' לִי, בֶן אַחֵר. ...	שמואל א' א: יז-יא וְהִיא, מֵרַת נָפֶשׁ; וַתִּתְפַּלֵּל עַל-ה', וּבָכָה תְּבִכָּה. וַתֵּדַר נִדְרָה וַתֹּאמֶר, ה' צְבָקוֹת אִם-רָאָה תְּרָאָה בְּעֵינֵי אֲמַתְךָ וַיִּזְכְּרַתְּנִי וְלֹא-תִשְׁפַח אֶת- אֲמַתְךָ, וְנִתְתָּה לְאֲמַתְךָ, זָרַע אֲנָשִׁים--וְנִתְתִּיו לָהּ כָּל-יְמֵי חַיָּיו, וּמִזְרָה לֹא-יַעֲלֶה עַל-רֵאשׁוֹ. ...